

IZVJEŠTAJ O KVALITETU ZA STATISTIČKO ISTRAŽIVANJE

VISOKO OBRAZOVANJE 2013/2014

Bosna i Hercegovina

Agencija za statistiku
Bosne i Hercegovine

Sarajevo, 2015.

Sadržaj

1	Uvod u statistički proces i njegove rezultate – Metodologija istraživanja	5
1.1	Namjena istraživanja	5
1.2	Pravni osnov i odgovornost statističkih institucija	5
1.3	Jedinica posmatranja i izvještavanja (anketiranja)	6
1.4	Prikupljanje podataka	6
1.5	Obuhvat	6
1.6	Definicije	6
1.7	Obrada podataka	7
1.8	Objavljivanje rezultata	9
1.9	Ključne varijable	9
1.10	Ključne statistike	9
1.11	Upitnik	9
1.12	Kontakt informacije	9
2	Relevantnost	10
2.1	Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa raspoloživih ESS statistika (R1)	10
3	Tačnost	10
3.1	Greške uzorkovanja	10
3.1.1	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Koeficijent varijacije (A1)</i>	10
3.1.2	<i>Objašnjenja</i>	11
3.1.3	<i>Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja</i>	11
3.2	Neuzoračke greške	11
3.2.1	<i>Greške obuhvata</i>	11
3.2.1.1	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa prekomjernog obuhvata (A2)</i>	11
3.2.1.2	<i>Greška nedovoljnog obuhvata</i>	11
3.2.1.3	<i>Mjere za smanjenje grešaka obuhvata</i>	12
3.2.2	<i>Greške mjerenja</i>	12
3.2.2.1	<i>Kontrole za otkrivanje grešaka mjerenja i procesuiranja podataka</i>	12
3.2.2.2	<i>Razlozi za nastanak grešaka mjerenja</i>	12
3.2.2.3	<i>Postupanje u slučaju grešaka mjerenja</i>	12
3.2.2.4	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa editovanja/uređivanja podataka (A3)</i>	12
3.2.2.5	<i>Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja</i>	12
3.2.3	<i>Greške neodgovora</i>	13
3.2.3.1	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka-Stopa neodziva/neodgovora izvještajne jedinice(A4)</i>	13
3.2.3.2	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa neodziva/neodgovora varijable (A5)</i>	13
3.2.3.3	<i>Postupci u slučaju neodgovora</i>	13
3.2.3.4	<i>Postupci za smanjenje stope neodgovora</i>	13
3.2.3.5	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa imputiranih podataka (A6)</i>	14
3.2.3.6	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Broj učinjenih grešaka, prema vrsti (A7)</i>	14
3.2.3.7	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Prosječna veličina revizije (A8)</i>	14
4	Pravovremenost i aktuelnost	14
4.1	Pravovremenost objave	14
4.1.1	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Pravovremenost prvih rezultata (T1)</i>	14
4.1.2	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Pravovremenost konačnih rezultata (T2)</i>	14
4.2	Aktuelnost objave	14
4.2.1	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Aktuelnost objave (T3)</i>	14
4.3	Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i aktuelnost objave	15

5	Dostupnost i jasnoća	15
5.1	Dostupnost	15
5.1.1	<i>Kanali diseminacije</i>	15
5.1.2	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka-Stopa korištenih kanala diseminacije (AC1)</i>	15
5.1.3	<i>Načini diseminacije</i>	15
5.1.4	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka-Stopa korištenih načina diseminacije (AC2)</i>	16
5.1.5	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka – Broj pristupa on-line bazi podataka (AC3)</i>	16
5.2	Jasnoća	16
5.2.1	<i>Printane publikacije i internetska objava</i>	16
5.2.1.1	<i>Diseminirani rezultati</i>	16
5.2.1.2	<i>Nivo (detaljnost) diseminacije</i>	16
5.2.1.3	<i>Metapodaci</i>	16
5.2.1.4	<i>Mjere za poboljšanje jasnoće diseminiranih rezultata</i>	17
5.2.2	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa kompletnosti meta podataka (AC4)</i>	17
6	Uporedivost i skladnost	17
6.1	Vremenska uporedivost	17
6.1.1	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Dužina uporedivih vremenskih serija (CC1)</i>	17
6.1.2	<i>Prekidi u vremenskim serijama</i>	17
6.1.3	<i>Ostali faktori, koji utiču na vremensku uporedivost</i>	17
6.2	Geografska uporedivost	17
6.2.1	<i>Uporedivost s ostalim članicama evropskog statističkog sistema</i>	17
6.3	Desezoniranje	17
6.4	Skladnost između privremenih i konačnih podataka	17
6.4.1	<i>Politika diseminacije privremenih podataka</i>	17
6.4.2	<i>Pokazatelj kvaliteta–Skladnost između privremenih i konačnih podataka (CC2)</i>	18
6.4.3	<i>Razlozi za veće razlike između privremenih i konačnih podataka</i>	18
6.5	Skladnost s rezultatima referentnog istraživanja	18
6.5.1	<i>Kratak opis referentnog istraživanja</i>	18
6.5.2	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka - Skladnost sa referentnim podacima (CC3)</i>	18
6.5.3	<i>Razlozi za veća odstupanja</i>	18
7	Ustupci – kompromisi između izlaznih komponenti kvaliteta	19
8	Procjena korisničkih potreba i percepcija korisnika	19
8.1	Klasificiranje i razumijevanje korisnika	19
8.2.	Mjerenje percepcija i zadovoljstva korisnika	20
8.2.1	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka-Indeks zadovoljstva korisnika (US1)</i>	20
8.2.2	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka-Vrijeme od zadnjeg istraživanja zadovoljstva korisnika (US2)</i>	20
9	Troškovi i opterećenost ispitanika/izvještajnih jedinica	20
9.1	Troškovi istraživanja statističkog ureda	20
9.1.1	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka-Godišnji operativni troškovi, prosjek prema glavnim troškovnim komponentama (PCR1)</i>	20
9.2	Opterećenost i troškovi ispitanika/izvještajnih jedinica	20
9.2.1	<i>Pokazatelj kvaliteta i učinka-Godišnje opterećenje ispitanika u satima i/ili finansijskim pokazateljima (PCR2)</i>	20
9.3	<i>Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti</i>	21
10	Povjerljivost, transparentnost i zaštita	21
10.1	Povjerljivost	21
10.2	Transparentnost	21
10.3	Zaštita	21
11	Zaključak	22

1 Uvod u statistički proces i njegove rezultate – Metodologija istraživanja

1.1 Namjena i periodika provođenja istraživanja

Namjena istraživanja jeste proizvodnja statističkih podataka u oblasti visokog obrazovanja, sa ciljem pružanja informacija o upisanim i diplomiranim studentima, kao i informacijama o broju visokoškolskih ustanova i zaposlenih u tim ustanovama.

Podaci koji se prikupljaju i objavljuju (u godišnjoj periodici) u ovom istraživanju su:

- Upisani studenti i absolventi koji studiraju po starom i studenti koji studiraju po Bolonjskom programu (prvi ciklus i integrisani I i II ciklus),
- Diplomirani studenti drugog i trećeg ciklusa (Bonjski program) i magistarske, specijalističke i doktorske studije (stari program),
- Nastavnici i saradnici na visokoškolskim ustanovama.

1.2 Pravni osnov i odgovornost statističkih institucija

Pravni osnov definišu Zakoni o statistici BiH i entitetski Zakoni o statistici i Višegodišnji statistički programi i godišnji planovi rada BiH i entiteta, iz čega proizilazi i odgovornost statističkih institucija u BiH.

Ovo istraživanje je dio godišnjeg programa rada statističkih institucija BiH i predstavlja zajednički projekat tri statističke institucije.

1.3 Jedinica posmatranja i izvještavanja (anketiranja)

Jedinice posmatranja su upisni i diplomirani studenti, absolventi, magistri nauka, specijalisti i doktori nauka svih visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini.

1.4 Prikupljanje podataka

Podaci o upisnim i diplomiranim studentima, absolventima, magistrima nauka, specijalistima i doktorima nauka svih visokoškolskih ustanova u Bosni i Hercegovini su rezultat agregiranja podataka uporedivih godišnjih statističkih i istraživanja, koja provode entitetski zavodi za statistiku i ekspozitura Agencije za statistiku u Brčko distriktu BiH. Podaci se prikupljaju neposredno od svih redovnih i vanrednih studenata, upisanih na sve godine studija, absolventata, magistara nauka, specijalista i doktora nauka.

1.5 Obuhvat

Statističko istraživanje o visokom obrazovanju provodi se na punom obuhvatu izvještajnih jedinica. Od 45 visokoškolskih ustanova u BiH u školskoj 2013/2014. godini obuhvaćeni su studenti 42 visokoškolske ustanove, jer jedna visokoškolska ustanova nije dostavila podatke, a dvije nisu bile aktivne u školskoj 2013/2014. godini.

1.6 Definicije

Podaci za visoko obrazovanje se prikazuju prema Okvirnom zakonu o visokom obrazovanju Bosne i Hercegovine. Odredbe ovog zakona se prema članu 65 ne odnose na teološke fakultete, visoke teološke škole i teološke akademije.

Visokoškolske ustanove su visoke škole i univerziteti.

Naziv **Visoka škola** odnosi se na visokoškolsku ustanovu, koja realizuje najmanje jedan studijski program iz jedne oblasti obrazovanja.

Naziv **Univerzitet** odnosi se na visokoškolsku ustanovu koja realizuje najmanje pet različitih studijskih programa iz najmanje tri oblasti obrazovanja i akademske stepene sva tri ciklusa. Organizacione jedinice univerziteta mogu biti fakulteti, akademije i naučnoistraživački instituti.

Upisani student je svako lice upisano na visokoškolsku ustanovu.

Apsolventi su studenti koji su odslušali sva predavanja te u toku apsolventskog staža (koji traje 12 mjeseci od isteka posljednje godine studija) polažu preostale ispite i brane diplomski rad.

Diplomirani student je lice koje dobiva diplomu o završenoj višoj ili visokoj školi, fakultetu ili akademiji umjetnosti.

Magistar nauka je lice koje je završilo postdiplomske studije te odbranilo magistarsku tezu.

Specijalista je lice koje je završilo postdiplomske studije, te odbranilo specijalistički rad.

Doktor nauka je lice koje je odbranilo doktorsku disertaciju.

Prema Okvirnom zakonu o visokom obrazovanju u BiH, visoko obrazovanje se organizuje u tri ciklusa i to:

- prvi ciklus traje najmanje tri, a najviše četiri godine studija i vrednuje se sa najmanje 180, odnosno 240 bodova, u skladu sa Evropskim sistemom prenosa bodova (ECTS);
- studije drugog ciklusa organizuju se nakon prvog ciklusa studija, traju jednu ili dvije godine i vrednuju se sa 60, odnosno 120 ECTS bodova i to na način da u zbiru sa prvim ciklusom iznose 300 ECTS bodova;
- studije trećeg ciklusa organizuju se nakon drugog ciklusa akademskih studija, traju tri godine i vrednuju se sa 180 ECTS bodova.

Završetkom prvog, drugog ili trećeg ciklusa studija stiče se pravo na određenu akademsku titulu, odnosno stručno ili naučno zvanje u određenoj oblasti.

1.7 Obrada podataka

Nakon prijema podataka o upisnim i diplomiranim studentima, apsolventima, magistrima nauka, specijalistima i doktorima nauka od entitetskih statističkih institucija i ekspoziture Agencije za statistiku u Brčko distriktu, pristupa se kontroli, analizi i agregiranju podataka. Nakon upoređivanja podataka referente godine u odnosu na prethodnu godinu, rada na analizi i logičkim kontrolama, vrši se agregiranje i priprema podataka za izradu konačnih tabela.

1.8 Objavlivanje rezultata

Podaci dobijeni agregiranjem uporedivih godišnjih statističkih istraživanja, koja provode entitetski zavodi za statistiku i ekspozitura Agencije za statistiku u Brčko distriktu BiH, se objavljuju u okviru godišnjeg saopštenja „Statistika obrazovanja“ sa prethodnim i konačnim podacima. Podaci u saopštenju su prikazani tabelarno u apsolutnim vrijednostima. Rok za objavu preliminarnih podatke za godišnje saopštenje je 30. maj, a za konačne podatke je 5. novembar.

Podaci o studentima upisanim na sve godine studija prema vrsti ustanove i podaci o ukupnom broju diplomiranih studenata u BiH se objavljuju u publikaciji „Bosna i Hercegovina u brojkama“.

Tematski bilten „Žene i muškarci u BiH“ objavljuje podatke o studentima koji studiraju po starom i studentima koji studiraju prema Bolonjskom programu (I ciklus) u visokoškolskim ustanovama, prema način studiranja, po polu, u petogodišnjoj seriji. Podaci o diplomiranim studentima, magistrima nauka, specijalistima i doktorima nauka na visokoškolskim ustanovama, po polu, kao i podaci o zaposelnima na visokoškolskim ustanovama se takođe objavljuju u ovoj publikaciji.

1.9 Ključne varijable

- vrsta visokoškolske ustanove,
- način studiranja,
- tip studija,
- starost,
- pol.

1.10 Ključne statistike

- Upisani studenti i absolventi prema godini studija i polu,
- Upisani studenti prema načinu studiranja, vrsti ustanove i polu,
- Upisani studenti prema starosti, načinu studiranja i polu,
- Diplomirani studenti prema programu, vrsti ustanove i polu,
- Magistri nauka, specijalisti i doktori nauka prema polu,
- Nastavnici i saradnici visokoškolskih ustanova prema vrsti radnog vremena i polu.

1.11 Upitnik

Upitnici su dostupni na web stranicama entitetskih statističkih institucija: www.fzs.ba i www.rzs.rs.ba.

1.12 Kontakt informacije

Odsjek za statistiku razvoja društva u okviru Sektora za demografiju i socijalne statistike zadužen je za provođenje istraživanja.

Kontakt osoba je:

- Vedrana Đerić, vedrana.djeric@bhas.ba, 033/911-990

2 Relevantnost

2.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa raspoloživih ESS statistika (R1)

Podaci za visoko obrazovanje su prije svega usklađeni sa Okvirnim zakonom o visokom obrazovanju Bosne i Hercegovine. Kroz istraživanje se izračunava dio ključnih indikatora prema međunarodnim standardima, osim indikatora koji zahtjevaju podatke iz popisa o broju stanovnika prema starosti.

3 Tačnost

3.1 Greške uzorkovanja

3.1.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Koeficijent varijacije (A1)

Istraživanje se ne provodi na bazi uzorka.

3.1.2 Objašnjenja

Vidjeti tačku 3.1.1

3.1.3 Aktivnosti za smanjenje grešaka uzorkovanja

Vidjeti tačku 3.1.1

3.2 Neuzoračke greške

3.2.1 Greške obuhvata

Statističko istraživanje o visokom obrazovanju provodi se na punom obuhvatu izvještajnih jedinica. Od 45 visokoškolskih ustanova u BiH u školskoj 2013/2014. godini obuhvaćeni su studenti 42 visokoškolske ustanove, jer jedna visokoškolska ustanova nije dostavila podatke, a dvije nisu bile aktivne u školskoj 2013/2014. godini.

3.2.1.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa prekomjernog obuhvata (A2)

Obuhvat se kreira na osnovu podataka iz poslovnog registra statističkih institucija, čija šifra djelatnosti pripada području visokog obrazovanja. U školskoj 2013/2014. godini u obuhvat su uključene dvije izvještajne jedinice koje nisu još uvijek počele sa radom, tako da je stopa prekomjernog obuhvata 4,4 %.

3.2.1.2 Greška nedovoljnog obuhvata

Do greške nedovoljnog obuhvata dolazi ukoliko se u vrijeme izrade adresara za referentnu godinu, registruje poslovni subjekat pod šifrom djelatnosti koja pripada području visokog obrazovanja ili ukoliko taj poslovni subjekat planira da obavlja djelatnost iz područja visokog obrazovanja, a registruje se pod drugom djelatnošću. U školskoj 2013/2014. godini došlo je do greške nedovoljnog obuhvata jer jedna visokoškolska ustanova nije dostavila podatke.

3.2.1.3 Mjere za smanjenje grešaka obuhvata

Prije slanja upitnika na teren enitetski zavodi za statistiku i ekspozitura Agencije u Brčko distriktu vrše ažuriranje postojećih adresara prema podacima poslovnog registra za referentnu godinu i registrima drugih administrativnih izvora (nadležnog ministarstva).

3.2.2 Greške mjerenja

3.2.2.1 Kontrole za otkrivanje grešaka mjerenja i procesuiranja podataka

Enitetski zavodi za statistiku i ekspozitura Agencije u Brčko distriktu, direktno vrše kontrole na dostavljenim upitnicima od strane izvještajnih jedinica.

3.2.2.2 Razlozi za nastanak grešaka mjerenja

Najčešći razlozi greške mjerenja jeste nedovoljna pažnja lica koje popunjava upitnik.

3.2.2.3 Postupanje u slučaju grešaka mjerenja

Enitetski zavodi za statistiku i ekspozitura Agencije u Brčko distriktu, u slučaju greške mjerenja, zavisno od vrste ispravljaju grešku, a ukoliko nije moguće kontaktiraju izvještajnu jedinicu.

3.2.2.4 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa editovanja/uređivanja podataka (A3)

Sve uočene greške se ispravljaju prije agregiranja i objave podataka za nivo BiH. Enitetski zavodi za statistiku i ekspozitura Agencije u Brčko distriktu vrše editovanje podataka za one varijable za koje ostali podaci na upitniku dozvoljavaju logično zaključivanje. Tako npr. ukoliko student ne odgovori o godini završetka prethodne škole, a ima najviše završenu srednju školu, na godinu rođenja se dodaje još 19 godina, kako bi se dobio pomenuti podatak.

3.2.2.5 Mjere za smanjenje broja grešaka mjerenja

Agencija za statistiku, zajedno sa entitetskim statističkim institucijama će radi na smanjenju broja grešaka mjerenja izradom preciznog i razumljivog uputstva za popunjavanje upitnika.

3.2.3 Greške neodgovora

Do greške neodgovora je došlo jer jedna visokoškolska ustanova nije dostavila podatke.

3.2.3.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka-Stopa neodziva/neodgovora izvještajne jedinice(A4)

Stopa neodgovora izvještajne jedinice iznosi 2,32.

3.2.3.2 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa neodziva/neodgovora varijable (A5)

Agencija za statistiku BiH nema uvid u pokazatelje kvaliteta i učinaka jer ne raspolaže sa mikropodacima.

3.2.3.3 Postupci u slučaju neodgovora

U slučaju neodgovora enitetski zavodi za statistiku i ekspozitura Agencije u Brčko distriktu nastoje da dobiju podatke od izvještajnih jedinica, a ako u tome ne uspiju podatak se tretira kao nepoznat.

3.2.3.4 Postupci za smanjenje stope neodgovora

Entiteski zavodi i ekpozitura Agencije u Brčko distiktu nastoje smanjiti stopu neodgovora za sledeću referentnu godinu tako što nastoje da obezbede bolja pojašnjenja za popunjavanje varijabli na kojima je bilo najviše nejasnoća i eventualnih grešaka.

3.2.3.5 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa imputiranih podataka (A6)

Agencija ne radi bilo kakvu vrstu imputacije podataka. Podaci kao takvi su dobijeni od strane entiteski zavodi i ekpoziture Agencije u Brčko distiktu.

3.2.3.6 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Broj učinjenih grešaka, prema vrsti (A7)

Ne raspolažemo podacima o broju učinjenih grešaka u mikropodacima jer ih entiteski zavodi i ekpozitura Agencije u Brčko distiktu otklanjaju prilikom obrade.

3.2.3.7 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Prosječna veličina revizije (A8)

Ne provodi se revizija podataka za statistiku viskog obrazovanja.

4 Pravovremenost i aktuelnost

4.1 Pravovremenost objave

4.1.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Pravovremenost prvih rezultata (T1)

Prvi rezultati objavljeni su 150 dana nakon kraja referentnog perioda.

Tabela 1: Pravovremenost prvih rezultata

Referentno razdoblje	2013/2014
Datum objave	30.05.2014.
Vremensko kašnjenje	T+150

4.1.2 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Pravovremenost konačnih rezultata (T2)

Konačni rezultati objavljeni su 309 dana nakon kraja referentnog perioda.

Tabela 2: Pravovremenost konačnih rezultata

Referentno razdoblje	2013/2014
Datum objave	5.11.2014.
Vremensko kašnjenje	T+309

4.2 Aktuelnost objave

4.2.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Aktuelnost objave (T3)

Podaci se objavljuju tačno prema kalendaru publikovanja. Nije bilo odstupanja između najavljenog datuma u godišnjem kalendaru publikovanja i stvarnog datuma objave. U narednom periodu radit će se na smanjenju razlike između kraja referentnog razdoblja i prve, odnosno konačne objave podataka.

4.3 Razlozi za veća kašnjenja i mjere za poboljšanje pravovremenosti i aktuelnost objave

Nije bilo kašnjenja u objavi podataka.

5 Dostupnost i jasnoća

5.1 Dostupnost

5.1.1 Kanali diseminacije

Pri objavljivanju podataka statistike „Visokog obrazovanja“ korišćeni su sljedeći diseminacijski kanali:

Tabela 3: Kanali diseminacije

Broj	Kanali diseminacije	Korišteno
1	Web stranica – internet objava	DA
2	Pisani zahtjevi korisnika po njihovoj specifikaciji	DA
3	Podaci koji se objavljuju putem telefona	NE
4	Digitalni mediji (CD, diskete, itd ..)	NE
5	Podaci predstavljeni na novinarskoj konferenciji	DA
6	Tematski bilten	DA
7	Posebne printane publikacije	DA
8	Baze, dostupne spoljnim korisnicima	NE
9	Statistički zaštićeni mikropodaci	NE

5.1.2 Pokazatelj kvaliteta i učinka-Stopa korištenih kanala diseminacije (AC1)

Stopa korištenih kanala diseminacije rezultata je 55,5% (5/9X100).

5.1.3 Načini diseminacije

Pri objavljivanju podataka statistike „Visokog obrazovanja“ korišćeni su sljedeći načini diseminacije:

Tabela 4: Načini diseminacije

Broj	Načini diseminacije	Korišteno
1	Web stranica – internet objava	DA
2	Web stranice ostalih institucija	NE
3	Web stranice međunarodnih organizacija	NE
4	Tematske Web stranice	NE
5	Pisani zahtjevi	DA
6	Telefonsko posredovanje	DA
7	Digitalni mediji (CD, diskete, itd ..)	DA
8	Podaci predstavljeni na novinarskoj konferenciji	DA
9	Godišnjak	DA

10	BiH u brojkama	DA
11	Prva objava – priopćenje	DA
12	Tematski bilten	DA
13	Posebne publikacije	NE
14	Publikacije Eurostata	DA
15	Publikacije ostalih međunarodnih organizacija (OECD, IMF)	DA
16	Baze podataka, namijenjene za internu upotrebu	NE
17	Baze, dostupne spoljnim korisnicima	NE

5.1.4 Pokazatelj kvaliteta i učinka-Stopa korištenih načina diseminacije (AC2)

Stopa korištenih kanala diseminacije rezultata je 64% (11/17X100).

5.1.5 Pokazatelj kvaliteta i učinka – Broj pristupa on-line bazi podataka (AC3)

Baza podataka o visokom obrazovanju nije dostupna on-line.

5.2 Jasnoća

5.2.1 Printane publikacije i internetska objava

Podaci o visokom obrazovanju se publikuju u saopštenju „Statistika obrazovanja“.

5.2.1.1 Diseminirani rezultati

Rezultati istraživanja su prikazani tabelama u obliku apsolutnih brojeva, izraženi u hiljadama.

5.2.1.2 Nivo (detaljnost) diseminacije

Podaci o visokom obrazovanju su prikazani do određenog nivoa detaljnosti, tako npr. podaci o upisanim studentima u školskoj 2013/2014. godini su dati prema pojedinačnim godinama starosti.

5.2.1.3 Metapodaci

Podaci o visokom obrazovanju u BiH koji se dobiju agregiranjem podataka enitetskih zavoda za statistiku i ekspoziture Agencije za statistiku u Brčko distiktu koji provode istraživanje o visokom obrazovanju, su službeni podaci Agencije za statistiku BiH. Za pripremu podataka zadužen je Odsjek za statistiku razvoja društva u okviru Sektoru za demografiju i socijalne statistike. Kontakt: bhas@bhas.ba, telefon: 033/911-911.

Podaci su objavljeni na zvaničnoj internet stanici Agencije (www.bhas.ba) u skladu sa godišnjim planom publikovanja koji je dostupan takođe na internet stranice Agencije.

Podaci se publikuju u okviru dva godišnja saopštenja sa preliminarnim i konačnim podacima.

Podaci se pored biltena objavljuju i u publikaciji „Bosna i Hercegovina u brojkama“, kao i „Žene i muškarci u BiH“.

Korisničke potrebe za podacima o visokom obrazovanju u BiH su prepoznatljive kroz evidenciju prispjelih zahtjeva za podacima od strane korisnika. Mjerenje zadovoljstva korisnika nije moguće, jer još uvijek ne provodi ankete koja mjeri zadovoljstvo korisnika podataka iz oblasti statistike visokog obrazovanja.

5.2.1.4 Mjere za poboljšanje jasnoće diseminiranih rezultata

Poboljšanje jasnoće diseminiranih rezultata svakako se može postići kroz povećanje prikazivanja podataka u vidu grafikona i određenih procentulanih odnosa, kao i prikazivanja podataka u vremenskim serijama. Sve ovo bi omogućilo korisnicima da dođu do bolje analize i upotrebe podataka.

5.2.2 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Stopa kompletnosti meta podataka (AC4)

Ukupan broj korišćenih metadata elemenata iz preporučene Referentne ESMS je 56. Broj raspoloživih metadata elemenata u je 49.

Znači, stopa kompletnosti metapodataka za statistiku visokog obrazovanja iznosi 87,5% [(49/56x100)].

6 Uporedivost i skladnost

6.1 Vremenska uporedivost

6.1.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Dužina uporedivih vremenskih serija (CC1)

Podaci o upisanim studentima na visokoškolskim ustanovama u BiH se prikupljaju od 2001. godine. Za ove podatke postoji vremenska serija od 13 godina, tako da je vrijednost pokazatelja 13.

6.1.2 Prekidi u vremenskim serijama

Nije bilo prekida godišnjih vremenskih serija.

6.1.3 Ostali faktori, koji utiču na vremensku uporedivost

Nije bilo značajnijih faktora koji bi uticali na vremensku uporedivost.

6.2 Geografska uporedivost

6.2.1 Uporedivost s ostalim članicama evropskog statističkog sistema

Agencija za statistiku BiH zajedno sa Federalnim zavodom za statistiku FBiH i Republičkim zavodom za statistiku RS je učestvovala u projektu „ Jačanje kapaciteta razvoja ljudskih resursa u BiH“ koji je doveo do poboljšanja statističkog izvještavanja iz oblasti statistike obrazovanja u skladu sa EU i međunarodnim standardima (UNESCO/OECD/Eurostat).

6.3 Desezoniranje

Ne primjenjuje se postupak desezoniranja na podacima iz visokog obrazovanja zbog godišnje periodike objave.

6.4 Skladnost između privremenih i konačnih podataka

6.4.1 Politika diseminacije privremenih podataka

Privremeni podaci objavljuju se u u maju i predstavljaju prve rezultate o upisanim i diplomiranim studentima, te magistrima nauka, specijalistima i doktorima nauka za referentnu godinu.

6.4.2 Pokazatelj kvaliteta–Skladnost između privremenih i konačnih podataka (CC2)

Tabela 5: Usklađenost između privremenih i konačnih podataka

		Upisani studenti i apsloventi	Diplomirani studenti	Magistri nauka i specijalisti	Doktori nauka
1.	Prethodni podaci	112.922	18.433	3.332	257
2.	Konačni podaci	113.290	18.618	3.380	269
3.	Relativna razlika (1.-2./1.*100)	-0,32	-1,00	-1,44	-4,67

6.4.3 Razlozi za veće razlike između privremenih i konačnih podataka

Razlike između prethodnih i konačnih podataka nastaje dijelom zbog toga što visokoškolske ustanove vrše upis studenata i nakon završetka zvaničnog upisnog roka, kao i toga što visokoškolske ustanove ne dostave uvijek sve izvještaje na vrijeme.

6.5 Skladnost s rezultatima referentnog istraživanja

6.5.1 Kratak opis referentnog istraživanja

Ne provodi se referentno istraživanje.

6.5.2 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Skladnost sa referentnim podacima (CC3)

Objašnjeno pod tačkom 6.5.1

6.5.3 Razlozi za veća odstupanja

Objašnjeno pod tačkom 6.5.1

7 Ustupci – kompromisi između izlaznih komponenti kvaliteta

Nijedan trade-offs (ustupak između izlaznih komponenti kvaliteta) nije analiziran u ovom istraživanju.

8 Procjena korisničkih potreba i percepcija korisnika

8.1 Klasificiranje i razumijevanje korisnika

Ključni korisnici podataka o visokom obrazovanju u BiH po glavnim grupama segmentacije su:

- javni sektor (Vijeće ministara i Vlade entiteta i BD; ministarstva zadužena za oblast obrazovanja; Direkcija za ekonomsko planiranje; Direkcija za evropske integracije; Agencija za razvoj visokog obrazovanja i osiguranje kvaliteta BiH; Agencija za ravnopravnost polova i entitetski Gender centri)
- privredni subjekti
- nauka, istraživanje i obrazovanje (fakulteti i istraživački centri)
- opšta javnost
- mediji (RTV kuće i printani mediji)
- strani korisnici (Eurostat, UNESCO, UNICEF i druge UN agencije; ambasade stranih država; strani mediji)

8.2. Mjerenje percepcija i zadovoljstva korisnika

Za ovo istraživanje ne provodi se Anketa o zadovoljstvu korisnika. Mjerenje zadovoljstva korisnika moguće je putem ostalih metoda, na osnovu primljenih zahtjeva korisnika podataka o visokom obrazovanju.

8.2.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka - Indeks zadovoljstva korisnika (US1)

Objašnjeno pod tačkom 8.2.

8.2.2 Pokazatelj kvaliteta i učinka–Vrijeme od zadnjeg istraživanja zadovoljstva korisnika (US2)

Objašnjeno pod tačkom 8.2.

9 Troškovi i opterećenost ispitanika/izvještajnih jedinica

9.1 Troškovi istraživanja statističkog ureda

9.1.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka – Godišnji operativni troškovi, prosjek prema glavnim troškovnim komponentama (PCR1)

Godišnji operativni troškovi za provođenje istraživanja o visokom obrazovanju iskazuju se kroz materijalne troškove i broj upotrebljenih sati rada zaposlenih u Agenciji i ekspozituri Agencije u Brčko distriktu.

Tabela 6: Troškovi istraživanja

Materijalni troškovi (KM)	Troškovi rada (KM)	Troškovi ukupno (KM)
55,00	480,00	535,00

Ne raspoložemo podacima o godišnjim operativnim troškovima za provođenje istraživanja o visokom obrazovanju u entitetskim zavodima za statistiku.

9.2 Opterećenost i troškovi ispitanika/izvještajnih jedinica

9.2.1 Pokazatelj kvaliteta i učinka – Godišnje opterećenje ispitanika u satima i/ili finansijskim pokazateljima (PCR2)

Agencija ne raspolože podacima o ukupnom godišnjem opterećenju ispitanika jer podatke dobija u agregiranoj formi od entiteskih statističkih institucija koje direktno rade sa izvještajnim jedinicama.

9.3 Mjere za smanjivanje troškova i opterećenosti

Do sada nisu poduzete nikakve mjere smanjenja troškova.

10 Povjerljivost, transparentnost i zaštita

10.1 Povjerljivost

Povjerljivost statističkih podataka je zahtjevano zakonom, a osoblje koje provodi statističko istraživanje ima po istom pravnom osnovu obavezu zaštite povjerljivosti.

Tako se u članu 27. Zakona o statistici BiH navodi da „Prilikom prikupljanja, obrade, dostave i distribucije statističkih podataka Bosne i Hercegovine, nadležni organi, uključujući organe na entitetskom nivou, poduzimaju sve mjere organizacione, regulatorne, administrativne i tehničke prirode koje su potrebne da se zaštiti povjerljivost podataka od nedozvoljenog pristupa, objavljivanja i korištenja.“, a u članu 28. istog Zakona se kaže „Osobe koje prilikom obavljanja svojih poslova imaju pristup povjerljivim podacima moraju se pridržavati odredbi ovog zakona i nakon što prestanu obavljati svoje funkcije“.

Agencija ne raspolaže sa individualnim podacima za visoko obrazovanje u BiH.

10.2 Transparentnost

Podaci o visokom obrazovanju su u potpunosti transparentni korisnicima podataka, koji su upoznati sa načinom korišćenja podataka.

Izjave na konferencijama za štampu vezano za rezultate istraživanja o visokom obrazovanju su apsolutno nepristrasne i politički neutralne.

10.3 Zaštita

Agencija ne raspolaže sa individualnim podacima o socijalnoj zaštiti u BiH.

11 Zaključak

U narednom periodu potrebno je poboljšati metodologiju i obrasce statističkog istaživanja za visoko obrazovanje kroz primjenu metodologije koju su propisali UNESCO, OECD, i Eurostat, kako bi se odgovorilo potrebama korisnika i obezbjedila potpuna međunarodna uporedivost podataka.